

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΠΑΛ

3-4-2021

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η γλώσσα των νέων: Πλούτος ή απειλή;

Με τους μαθητές να αποτελούν το κέντρο της προσοχής των ημερών, καλούμαστε να φέρουμε στο προσκήνιο ένα θέμα που αφορά εξ ολοκλήρου στους νέους: τη γλώσσα τους! Πληθώρα δημοσιευμάτων σε όλο τον ελληνικό τύπο το τελευταίο διάστημα αναφέρονται στο φτωχό και περιορισμένο λεξιλόγιο των νέων και κυρίως μιλούν για παρακμή της ελληνικής γλώσσας και την απομάκρυνσή της από τις ρίζες της.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα με τη σειρά. Οι περισσότεροι έχουμε στο μυαλό μας την «πρότυπη γλώσσα». Η γλωσσική ποικιλία ή διάλεκτος που έχει τυποποιηθεί και χρησιμοποιείται σε κρατικούς θεσμούς, όπως στη δημόσια εκπαίδευση, στη δημόσια επικοινωνία, στη διοίκηση ως επίσημη γλώσσα ονομάζεται «πρότυπη γλώσσα». Η σχέση της πρότυπης γλώσσας με τις άλλες γλωσσικές ποικιλίες μπορούμε να πούμε εδώ ότι χαρακτηρίζεται ως άνιση. Επικρατεί δηλαδή η λανθασμένη αντίληψη πως η πρότυπη γλώσσα χρησιμοποιείται ως πρότυπο, άρα πρέπει να είναι και σωστότερη από τις υπόλοιπες γλωσσικές ποικιλίες. Δεν υπάρχουν, όμως, σωστές και λανθασμένες γλωσσικές ποικιλίες, απλώς υπάρχει η τάση να ταυτίζεται η νόρμα με τη γλώσσα και οι διαφορετικές γλωσσικές ποικιλίες με τις διαλέκτους και τα ιδιώματα.

Ο όρος «γλώσσα των νέων» δηλώνει το σύνολο των γλωσσικών φαινομένων που χαρακτηρίζουν την επικοινωνία των νέων μεταξύ τους. Οι νέοι νιώθουν την ανάγκη να χρησιμοποιήσουν τη δική τους γλώσσα για να διαμορφώσουν την κοινωνική και προσωπική τους ταυτότητα. Επιπλέον, χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο αυτό για να μη γίνονται αντιληπτοί από τους ενήλικες, να θεωρούνται ενεργοί στη μόδα και φυσικά να αποστασιοποιούνται απ' ό,τι τους βαραίνει και τους κάνει να πλήττουν. Παίζουν, έτσι, με τις λέξεις και με την έννοιά τους. Δεν κάνουν εξάλλου το ίδιο και με το ντύσιμο; Το νεανικό αυτό λεξιλόγιο δημιουργείται ή με την αλλαγή σημασίας των λέξεων (π.χ. «Τα σπάμε») ή με δανεισμό λέξεων από τα αγγλικά (π.χ. «Τσιλάρω») ή με άλλους τρόπους. Η γλώσσα των νέων όμως δεν είναι ένα αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο, αλλά μια κοινωνιόλεκτος η οποία καταγράφεται σε όλες τις γλωσσικές ποικιλίες παγκοσμίως.

Θα μπορούσαμε στο σημείο αυτό να εστιάσουμε σε ένα επίκαιρο -και πλέον διαχρονικό- φαινόμενο, το φαινόμενο των «greeklish». Τα «greeklish» (εναλλακτικά: Λατινοελληνικά ή Φραγκολεβαντίνικα) αποτελούν ένα είδος μεταγραφής, είναι δηλαδή η ελληνική γλώσσα γραμμένη με λατινικό αλφάβητο. Το λατινικό αλφάβητο

υπήρχε στο διαδίκτυο για να χρησιμοποιείται από χρήστες, καθώς δεν μπορούσε να στηρίξει λογισμικά προγράμματα από λιγότερο ομιλούμενες γλώσσες, όπως η ελληνική. Δημιουργήθηκε, λοιπόν, η κωδικοποιημένη γλώσσα, η γλώσσα των «greeklish», και καθιερώθηκε στον χώρο της τεχνολογίας. Όσον αφορά στο φαινόμενο αυτό οι γνώμες διχάζουν, καθώς κάποιοι κάνουν λόγο για κίνδυνο αποξένωσης απ' την οπτικοποίηση της ελληνικής ενώ κάποιοι άλλοι αποδέχονται τον γρήγορο αυτό τρόπο επικοινωνίας σαν κάτι που δεν μπορεί να επηρεάσει την ισχυρή ταυτότητα της ελληνικής γλώσσας. Η γλώσσα της κάθε γενιάς βέβαια δεν παραμένει ποτέ ίδια με τη γλώσσα της προηγούμενης ή της επόμενης. Αν μάλιστα προσεγγίσουμε το θέμα αυτό κριτικά, σύμφωνα με τη σύγχρονη γλωσσολογία, θα λέγαμε ότι τα «greeklish» όχι μόνο δεν απειλούν την ελληνική γλώσσα, αντιθέτως, μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη ενός νέου είδους γραφής, καθώς το λατινικό αλφάβητο έχει τη δυνατότητα να περάσει τα σύνορα της χώρας και κάποιοι να γνωρίσουν μέσα από αυτό και την ελληνική γλώσσα με διαφορετικό αλφάβητο.

Σύμφωνα λοιπόν με τις βασικές αρχές της σύγχρονης γλωσσολογίας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι το φαινόμενο των «greeklish» δεν είναι κάτι τόσο ανησυχητικό ώστε να θεωρηθεί απειλή για τη γλώσσα μας. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ωστόσο, σχολιάζουν το φαινόμενο της νεανικής γλώσσας άλλοτε ως δημιουργικότητα της γλώσσας και άλλοτε ως γλωσσική ένδεια. Το σίγουρο πάντως είναι ότι η νεανική γλώσσα αποτελεί πηγή έμπνευσης πολλών νέων στην εποχή της τεχνολογίας και της ηλεκτρονικής επικοινωνίας.

Ολοκληρώνοντας θα λέγαμε πως οι γλώσσες από μόνες τους είναι ζωντανοί οργανισμοί, οι οποίοι συνεχώς αλλάζουν και εξελίσσονται, γι' αυτό και οι αλλαγές που επέρχονται δεν συνιστούν γλωσσική φθορά αλλά φυσιολογική εξέλιξη. Δεν πρέπει να ξεχνάμε, επομένως, ότι η γλώσσα των νέων αποτελεί πλούτο κι όχι απειλή για την ελληνική γλώσσα, μια γλώσσα από τις πλουσιότερες του κόσμου!

Άννα Θ. Καρυώτη, *eleutheria.gr*
(διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Ερώτημα 1

Πόσο «επικίνδυνα» είναι για τη γλώσσα μας τα greeklish, σύμφωνα με το Κείμενο; Η απάντησή σας να έχει έκταση 60-80 λέξεων.

Μονάδες 10

Ερώτημα 2

Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τα επιχειρήματα της τελευταίας παραγράφου (Ολοκληρώνοντας θα λέγαμε...τις πλουσιότερες του κόσμου!) του Κειμένου.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1

Να βρείτε έναν τρόπο ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου (*Ας πάρουμε όμως...διαλέκτους και ιδιώματα.*) του Κειμένου και να εξηγήσετε τι επιδιώκει η συντάκτρια με την επιλογή της.

Μονάδες 5

Ερώτημα 2

α. Να εντοπίσετε δύο όρους ειδικού λεξιλογίου στο Κείμενο .

Μονάδες 2

β. Να εντοπίσετε τρεις όρους συνοχής στην τρίτη παράγραφο (*Ο όρος «γλώσσα των νέων»...ποικιλίες παγκοσμίως.*) του Κειμένου. Ποιες σχέσεις συνοχής σηματοδοτούν;

Μονάδες 3

Ερώτημα 3

Να χαρακτηρίσετε τη σύνταξη (ενεργητική/παθητική) της ακόλουθης περιόδου αιτιολογώντας την απάντησή σας. Να τη μετατρέψετε στο αντίθετο είδος και να εξηγήσετε ποια αλλαγή παρατηρείτε στο ύφος.

Ο όρος «γλώσσα των νέων» δηλώνει το σύνολο των γλωσσικών φαινομένων που χαρακτηρίζουν την επικοινωνία των νέων.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Σε άρθρο που θα αναρτηθεί σε νεανικό περιοδικό παρουσιάζετε τα χαρακτηριστικά της γλώσσας των νέων σήμερα και εξηγείτε τους λόγους που διαχρονικά οδηγούν τους νέους να διαμορφώνουν δικούς τους κώδικες επικοινωνίας. Το κείμενό σας να έχει έκταση 200-250 λέξεων.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

«Η Ενδεκάτη Έκδοση είναι η οριστική» είπε. «Δίνουμε στη γλώσσα την τελική της μορφή, τη μορφή που θα έχει όταν κανείς δε θα μιλάει άλλη γλώσσα. Όταν τελειώσουμε, άνθρωποι σαν κι εσένα θα πρέπει να την μάθουν απ' αρχής. Πιστεύεις, θα έλεγα, ότι η κύρια δουλειά μας είναι να εφεύρουμε νέες λέξεις. Αλλά δε συμβαίνει καθόλου κάτι τέτοιο. Καταστρέφουμε λέξεις, δεκάδες, εκατοντάδες λέξεις κάθε μέρα. Πετσοκόβουμε τη γλώσσα ως το κόκκαλο. Η Ενδεκάτη Έκδοση δεν θα περιέχει ούτε μια λέξη που να μπορεί να θεωρηθεί απαρχαιωμένη πριν από το 2050».

Δάγκωσε πεινασμένα το ψωμί του, κατάπιε δύο μπουκιές και συνέχισε να μιλάει με σχολαστικότητα. Το αδύνατο σκούρο πρόσωπό του είχε ζωντανέψει, τα μάτια του είχαν χάσει την ειρωνική τους έκφραση και είχαν γίνει ονειροπόλα.

«Ωραίο πράγμα η καταστροφή των λέξεων. Βεβαίως, το μεγάλο κόψιμο γίνεται στα ρήματα και τα επίθετα, αλλά υπάρχουν επίσης και εκατοντάδες ουσιαστικά που μπορούμε να ξεφορτωθούμε. Δεν είναι μόνο τα συνώνυμα· υπάρχουν επίσης και τα αντίθετα. Στο κάτω κάτω, ποιος ο λόγος ύπαρξης μια λέξης που απλώς είναι αντίθετη

μιας άλλης; Μια λέξη εμπεριέχει από μόνη της το αντίθετό της. Πάρε, ας πούμε, τη λέξη «καλός». Τι χρειάζεται η λέξη «κακός»; «Μη καλός» είναι το ίδιο και καλύτερο γιατί είναι ακριβώς το αντίθετο του «καλός», ενώ η άλλη λέξη δεν είναι. Αν πάλι θέλεις μια λέξη πιο δυνατή από το «καλός», τι νόημα έχει να υπάρχει ολόκληρη σειρά από αόριστες και άχρηστες λέξεις όπως «θαυμάσιος», «υπέροχος» και όλα τα υπόλοιπα; Η λέξη «δίσκαλος» καλύπτει πλήρως την έννοια ή «τρίσκαλος» αν θέλεις κάτι ακόμα πιο έντονο. Φυσικά, αυτούς τους τύπους τους χρησιμοποιούμε ήδη, αλλά στην τελική έκδοση της Νέας Ομιλίας δεν θα υπάρχει τίποτα άλλο. Στο τέλος όλη η θεωρία του καλού και του κακού θα καλύπτεται από έξι λέξεις μόνο, στην πραγματικότητα από μία και μόνη. Δε βλέπεις τι ομορφιά υπάρχει σ' αυτά, Γουίνστον;» «Φυσικά», πρόσθεσε αμέσως μετά, «η αρχική ιδέα ήταν του Μεγάλου Αδελφού».

Στο όνομα του Μεγάλου Αδελφού ένα είδος βλακώδους ενδιαφέροντος φάνηκε στο πρόσωπο του Γουίνστον. Ωστόσο ο Σάιμ παρατήρησε αμέσως κάποια έλλειψη ενθουσιασμού.

«Δεν εκτιμάς αληθινά τη Νέα Ομιλία», είπε σχεδόν θλιμμένα. «Ακόμα και όταν την γράφεις, εξακολουθείς να σκέφτεσαι στην Παλαιά Ομιλία. Διάβασα μερικά από τα άρθρα τα οποία γράφεις πού και πού στους Τάιμς. Είναι αρκετά καλά, αλλά είναι μεταφράσεις. Κατά βάθος, θα προτιμούσες να παραμείνεις πιστός στην Παλαιά Ομιλία, μ' όλη την αοριστολογία της και τις άχρηστες αποχρώσεις των εννοιών. Δεν συλλαμβάνεις την ομορφιά της καταστροφής των λέξεων. Το ξέρεις ότι η Νέα Ομιλία είναι η μόνη γλώσσα στον κόσμο που το λεξιλόγιό της λιγοστεύει κάθε χρόνο;»

Ο Γουίνστον το ήξερε, φυσικά. Χαμογέλασε συγκαταβατικά, έτσι τουλάχιστον ήλπιζε, μια και δεν είχε εμπιστοσύνη στον εαυτό του για να μιλήσει. Ο Σάιμ δάγκωσε άλλη μια μπουκιά από το μαυριδερό ψωμί, μάσησε γρήγορα και εξακολούθησε:

«Δεν βλέπεις ότι ο όλος σκοπός της Νέας Ομιλίας είναι να στενέψει τα όρια της σκέψης; Στο τέλος θα κάνουμε κυριολεκτικά αδύνατο το έγκλημα της σκέψης, γιατί δεν θα υπάρχουν λέξεις για να το εκφράσει κανείς. Κάθε γενική έννοια που μπορεί ποτέ να χρειαστεί θα καλύπτεται από μια μόνο λέξη, το νόημα της οποίας θα είναι αυστηρά καθορισμένο και όλες οι παραπλήσιές της έννοιες θα έχουν εκλείψει και ξεχαστεί. Ήδη, στην Ενδέκατη Έκδοση, δεν απέχουμε πολύ απ' αυτό το σημείο. Αλλά η διαδικασία θα συνεχίζεται και πολύ αργότερα, όταν εσύ κι εγώ θα 'χουμε πεθάνει. Κάθε χρόνο ολοένα και λιγότερες λέξεις, και οι ορίζοντες της συνείδησης ολοένα και θα στενεύουν.

Τζωρτζ Όργουελ, 1984, εκδ. Κάκτος

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Ποια φαίνεται να είναι η άποψη των δύο ηρώων του αποσπάσματος για τη «Νέα Ομιλία», σύμφωνα με το Κείμενο; Να στηρίξετε την απάντησή σας με στοιχεία από το Κείμενο. Η απάντησή σας να έχει έκταση 60-70 λέξεων.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1

Να δώσετε έναν δικό σας τίτλο στο κείμενο και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

Μονάδες 5

Ερώτημα 2

Να εντοπίσετε ένα σημείο του Κειμένου όπου αξιοποιείται η περιγραφή και ένα σημείο του Κειμένου όπου αξιοποιείται ο μονόλογος. Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με την επιλογή των συγκεκριμένων αφηγηματικών τρόπων;

Μονάδες 5

Ερώτημα 3

Να εντοπίσετε και να καταγράψετε μία παρομοίωση και μία μεταφορά στο Κείμενο και να σχολιάσετε τη λειτουργία τους.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Σύμφωνα με το Κείμενο, ποια φαίνεται να είναι η σχέση της γλώσσας με τη σκέψη; Ποια συναισθήματα σας προκαλεί η χρήση περιορισμένου λεξιλογίου από τα παιδιά της ηλικίας σας; Το κείμενό σας να έχει έκταση 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20